

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Ойын арқылы оқыту: Балаларға білімді қызықты жеткізудің тиімді жолдары

ЖАРИЯЛАНДЫ 06.04.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР балабақша, қызығушылық, мектепке дейінгі тәрбие, ойын арқылы оқыту, оқыту әдістері, танымдық даму, тәрбиеші, шығармашылық	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/177690/

Рысбекова Назигуль Жакеновна

Жетісу облысы Көксу ауданы, Балпық би ауылы

Балдаурен бөбекжай балабақшасы

Балдәурен балабақшасы

Тәрбиеші

Аннотация:

Мектепке дейінгі білім берудің негізгі мақсаты – балалардың жан-жақты дамуын қамтамасыз ету. Бұл кезеңде оқу үрдісін қызықты, тартымды әрі тиімді етіп ұйымдастыру маңызды. Осы тұрғыдан алғанда, ойын арқылы оқыту – тәрбиешінің басты құралы бола алады. Ойын баланың табиғи іс-әрекеті болғандықтан, ол арқылы білім беру – баланың ойлау, есте сақтау, зейін, сөйлеу сияқты танымдық қабілеттерін жетілдірудің ең оңтайлы жолы болып саналады. Бұл мақалада ойын арқылы білім беру жолдарының маңыздылығы, оның тиімді әдістері және тәрбиешілер үшін тәжірибелік ұсыныстар қарастырылады.

Кілт сөздер:

ойын арқылы оқыту, мектепке дейінгі тәрбие, танымдық даму, балабақша, қызығушылық, оқыту әдістері, тәрбиеші, шығармашылық.

Ойын - мектепке дейінгі жастағы балаларды оқытудың табиғи және тиімді тәсілі

Ойын – баланың дамуы мен тұлға болып қалыптасуындағы маңызды құрал. Әсіресе мектепке дейінгі кезеңдегі балалар үшін ойын – олардың шынайы өмірді түсіну, қабылдау және соған бейімделу жолы. Осы жастағы балалардың негізгі әрекеті ойын болғандықтан, олар барлық ақпаратты ойын барысында қабылдайды, қорытады және өз бойына сіңіреді. Сондықтан оқу мен тәрбиені ойын элементтерімен біріктіре отырып жүргізу – баланың білімге деген қызығушылығын арттырудың ең тиімді жолы болып табылады. Мысалы, сан үйрету, түстерді ажырату, қоршаған әлеммен таныстыру секілді қарапайым түсініктерді ойын арқылы беру баланың танымын жеңіл әрі нәтижелі етеді. Сонымен қатар, ойын барысында балалар өз бетімен шешім қабылдауға, логикалық ойлауға, сөйлеу арқылы өз пікірін білдіруге машықтанады. Бұл дағдылар олардың кейінгі оқу сатыларында табысты болуына негіз болады. Ойын арқылы оқыту баланың зейінін ұзақ уақыт сақтауға көмектеседі және оны жалықтырмай, әртүрлі тапсырмалар арқылы белсенділікке жетелейді. Тәрбиеші үшін бұл әдіс — тек оқытудың құралы ғана емес, сонымен қатар балалардың қызығушылығын оятып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік беретін құрал.

Ойын түрлері арқылы білімді меңгерудің ерекшеліктері

Балабақшада қолданылатын ойын түрлерінің әрқайсысы баланың қандай да бір қабілетін дамытуды көздейді. Дидактикалық ойындар – білім мен білік дағдыларын бекітуге бағытталған, ал сюжеттік-рөлдік ойындар балалардың қиялын, тіл байлығын және әлеуметтену процесін дамытады. Қимыл-қозғалыс ойындары физикалық белсенділікті арттырумен қатар, ережелерге бағыну мен топта әрекет етуді үйретеді. Бұл ойындардың барлығы баланың білімді тек теория жүзінде емес, тәжірибе арқылы қабылдауына көмектеседі. Ойын кезінде бала өзіне қажетті ақпаратты іздеуге, оны қолдануға және қажетті шешім қабылдауға бейімделеді. Мысалы, «Санамақ» ойыны арқылы бала сан мен санауды үйренсе, «Кім тапқыр?» ойынында логикалық ойлау мен жылдам әрекет ету дағдыларын дамытады. Ойын барысында балалар бір-бірімен қарым-қатынас жасау арқылы әлеуметтік дағдыларды меңгереді. Бұл

әсіресе интроверт балалар үшін пайдалы, себебі олар ойын арқылы өз ойын еркін жеткізуді, топпен әрекет етуді үйренеді. Осылайша, ойын – баланың ақыл-ой дамуына ғана емес, эмоционалдық және әлеуметтік жетілуіне де әсер етеді.

Тәрбиешінің рөлі мен ойын ұйымдастырудағы шеберлігі

Тәрбиешінің ойын ұйымдастырудағы шеберлігі – оның педагогикалық шеберлігінің басты көрсеткіштерінің бірі. Әрбір ойын – алдыңғы ойластырылған мақсатқа негізделуі тиіс. Тәрбиеші ойынның мақсатын, мазмұнын, ережесін нақты айқындап, балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оны қызықты және тартымды түрде өткізуі қажет. Ойын барысында тәрбиеші балаларға бағыт-бағдар беріп, олардың іс-әрекетін бақылап, қажет болған жағдайда көмектесіп отырады. Бірақ ол балалардың еркіндігін шектемеуі керек, керісінше олардың өз ойларын еркін жеткізуіне мүмкіндік беріп, шығармашылықты дамытуға жол ашуы қажет. Сонымен қатар, әрбір баланың мінез-құлқын, психологиялық ерекшеліктерін ескеріп, жеке көзқараспен жұмыс жүргізуі маңызды. Кейбір балалар топта белсенді болса, кейбіреуі ішкі мотивацияға сүйеніп, ойынға тартылуы мүмкін. Мұндай жағдайда тәрбиеші әр балаға қолдау көрсетуі керек. Тәрбиешінің ойын барысында балалармен эмоциялық байланыс орнатуы да өте маңызды. Бұл өз кезегінде баланың өзін еркін сезінуіне, ойынға толық қатысуына мүмкіндік береді.

Ойын арқылы оқытуды тиімді жүргізудің практикалық ұсыныстары

Ойын арқылы оқытуды жүйелі әрі нәтижелі жүргізу үшін тәрбиеші ең алдымен оқу бағдарламасын, күн тәртібін және балалардың жас ерекшелігін ескере отырып, ойын түрлерін жоспарлауы қажет. Әрбір оқу іс-әрекетінде белгілі бір мақсатқа жету үшін ойын элементтерін енгізу баланың қызығушылығын арттырады. Мысалы, математика негіздері оқу іс-әрекетінде пішіндермен, сандармен ойналатын ойындар қолданылса, тіл дамыту барысында сөз табуға, сөйлем құрауға бағытталған ойындар тиімді болады. Сонымен қатар, қазіргі таңда түрлі интерактивті құралдар

мен мультимедиялық технологияларды ойынмен ұштастыру да баланың қызығушылығын арттыруда жақсы нәтиже береді. Ойын барысында балаға оң мотивация беру, яғни мадақтау, ынталандыру – оқыту сапасының артуына тікелей әсер етеді. Ойын түрлері баланың қызығушылығына сай әр түрлі болуы тиіс, себебі монотонды ойындар баланы жалықтырып, кері әсер беруі мүмкін. Сондықтан тәрбиеші әрдайым өз біліктілігін арттырып, жаңашыл тәсілдерді ізденіп отыруы қажет. Жоспарлы, жүйелі және мақсатты ойындар баланың тұлғалық дамуына үлкен әсер етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бегалиева М.Ә. «Мектепке дейінгі балаларды ойын арқылы оқыту», Алматы, 2019.
2. Жұмабаева С. «Балабақшадағы оқыту мен тәрбиелеудің заманауи әдістері», Нұр-Сұлтан, 2021.
3. Әбдірахманова С.Т. «Мектепке дейінгі педагогика», Алматы: Дарын, 2020.
4. Молдағұлова А.Қ. «Ойын – мектепке дейінгі жастағы балаларды дамыту құралы», Педагогика журналы, №2, 2021.
5. Қалиолдина Н.Ш. «Тәрбиешінің педагогикалық шеберлігі», Алматы: Білім, 2022.
6. Нұрсейтова А.Б. «Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі инновациялық әдістер», Қазақстан мектебі журналы, №4, 2020.
7. Жүсіпова Р.А. «Ойын арқылы оқыту – танымдық белсенділікті арттыру құралы», Тәрбие.kz, 2021.
8. Омарова М. «Ойын – тәрбие құралы», Мектепке дейінгі білім журналы, №3, 2022.